

Syndrom aktivace žírných buněk (MCAS) je imunologické onemocnění charakterizované **chronickým** multisystémovým zánětem a **alergickými** či **pseudoalergickými symptomy** v důsledku nepřiměřeného uvolňování mediátorů žírných buněk (MC). Charakteristickým rysem je extrémní heterogenita projevů a **postižení 2 a více orgánových soustav současně**.

1. Klinický obraz a symptomy

- **Gastrointestinální:** bolesti břicha, křeče, nadýmání, průjmy (může být i gastroparéza a obstrukce), gastroezofageální reflux, histaminová intolerance, neceliakální glutenová senzitivita
- **Neurologické:** poruchy soustředění, paměti a řeči („brain fog“), migrény, úzkost (často na vině dušnost/tachykardie), nespavost.
- **Dermatologické:** flushing (záchratovitě zrudnutí), pruritus, dermatografismus.
- **Kardiovaskulární:** tachykardie, POTS, bušení srdce, presynkopy, hypotenze.
- **Konstituční a celkové:** významná únava a vyčerpání, noční pocení, špatná termoregulace (špatně snášejí vedra, chlad a teplotní změny).
- **Respirační:** dušnost, pocit nedostatku vzduchu, chronická rýma, kongesce nosní sliznice, rinorea
- **Urogenitální:** příznaky intersticiální cystitidy, polakisurie, dysmenorea, endometrióza

2. Diagnostická kritéria

Diagnóza se stanovuje na základě splnění následujících podmínek:

- **Klinický obraz:** chronické multisystémové potíže (alespoň 2 orgánové systémy).
- **Diferenciální diagnostika:** vyloučení jiných příčin (alergie, autoimunita, infekce, mastocytóza).
- **Laboratorní testování:** zvýšení mediátorů MC např.:
CgA: na lačno, aspoň 14 dní vysadit PPI, nechat srazit, po 30 minutách stočit a poté zamrazit,
N-methylhistamin nebo prostaglandin ze sběrné moče,
heparin a histamin z plazmy při použití přísného logistického protokolu (kvůli chladovému řetězci),
biopsie s GIT za použití barvení na CD117 aj.)
Pozor! Negativní výsledek testu nevylučuje MCAS.
- **Odezva na léčbu:** zlepšení stavu po nasazení antihistaminik či stabilizátorů MC.

3. Léčebné postupy

- **Eliminace spouštěčů:** nízko-histaminová dieta, vyhýbání se chemikáliím, parfemacím, plísním a fyzikálním dráždivům (teplo/chlad).
- **Antihistaminika:** až 4x denně, kombinace H₁ (ketotifen, desloratadin, levocetirizin) a H₂ (famotidin).
- **Stabilizátory žírných buněk:** kromoglykát sodný (Pentatop), ketotifen
- **Jiné:** antileukotrieny (montelukast), biologická léčba (omalizumab)

4. Přidružená onemocnění (komorbidita)

U pacientů s MCAS se velmi často souběžně vyskytují následující stavy:

- **Syndromy hypermobility:** syndrom hypermobility (HSD, M35.7)
hypermobilní Ehlers-Danlosův syndrom (hEDS, Q79.6)
- **Postinfekční onemocnění:** Syndrom posturální ortostatické tachykardie (POTS, G90.9, v MKN 11 pak 8D89.2)
Dysautonomie (G90.9),
Myalgická encephalomyelitida (ME/CFS, G93.3)
Post acute sequelae of Covid-19 (“Long Covid”)

Chcete se dozvědět víc?

Diagnosta-MCAS.cz

Klinický obraz**Diagnostika****Léčba**

Reference

1. AFRIN, L.; Ackerley, M.; Bluestein, L. et al. Diagnosis of mast cell activation syndrome: a global “consensus-2”. *Diagnosis* . [online]. 2020, roč. 8, č. 2, s. 137-152. [cit. 2025-12-29]. Dostupné z: | <https://doi.org/10.1515/dx-2020-0005>
2. MOLDERINGS, G.; Brettner, S.; Homann, J. et al. Mast cell activation disease: a concise practical guide for diagnostic workup and therapeutic options. *Journal of Hematology & Oncology* . [online]. 2011, roč. 4, č. 1. [cit.2025-12-29]. Dostupné z: | <https://doi.org/10.1186/1756-8722-4-10>
3. MOLDERINGS, G.; Haenisch, B.; Bogdanow, M. et al. Familial Occurrence of Systemic Mast Cell Activation Disease. *PLoS ONE* . [online]. 2013, roč. 8, č. 9, s. e76241. [cit. 2025-12-29]. Dostupné z: | <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0076241>
4. AFRIN, L.; Self, S.; Menk, J. et al. Characterization of Mast Cell Activation Syndrome. *The American Journal of the Medical Sciences* . [online]. 2017, roč. 353, č. 3, s. 207-215. [cit. 2025-12-29]. Dostupné z: | <https://doi.org/10.1016/j.amjms.2016.12.013>
5. HOFFMANN, Kathryn. Postakute Infektionssyndrome und Erkrankungen. In: *Krankheiten und klinische Erscheinungsbilder* [online]. Linz: Trauner Verlag, 2024 [cit. 2025-12-29]. Dostupné z: | https://public-health.meduniwien.ac.at/fileadmin/content/OE/public-health/Primary_Care_Medicine/Aktuell_Trauner_Verlag_Kapitel_Postvirale_Syndrome.pdf